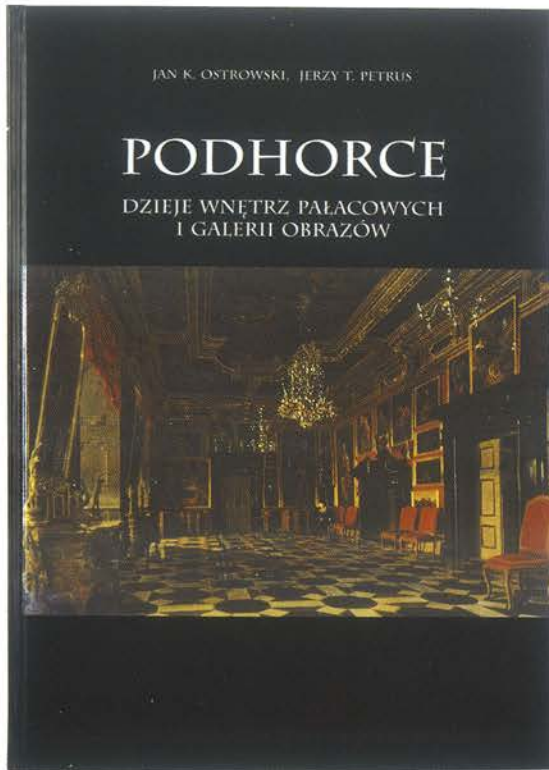

Jan K. Ostrowski, Jerzy T. Petrus

Podhorce

Dzieje wnętrz pałacowych i galerii obrazów*

Monografia XVII-wiecznej rezydencji magnackiej

Omawiana książka jest obszerną monografią wnętrza pałacu podhoreckiego i wypełniającej je galerii obrazów. Jak informuje inwentarz z 1768 r., zbiór ten liczył wówczas około 900 obrazów. Autorom udało się zidentyfikować 492 obrazy, z czego 289 zachowanych i 203 zaginione (ziden-

tyfikowane na podstawie inwentarzy, opisów i dawnych fotografii). W większości malowideł pochodzące z Podhorzec trafiły do Lwowskiej Galerii Sztuki i Muzeum Okręgowego w Tamowie; pewna część znalazła się też w innych zbiorach lwowskich – Muzeum Historycznym i Muzeum Historii Re-

ligii. Kilkanaście obrazów udało się zidentyfikować w muzeach i prywatnych kolekcjach w Polsce, Brazylii i USA.

Ukazanie się monografii galerii podhoreckiej należy uznać za wydarzenie ważne dla polskiej historii sztuki, zwłaszcza badań nad dziejami polskiego kolekcjonerstwa. Zakres i metoda badań przyjęte w tej pracy, a także posłużenie się techniką komputerową dla unaocznienia omawianej problematyki nie mają precedensu w rodzimej literaturze naukowej. Tylko w pewnym zakresie odwołać się tu można do opublikowanej w 1932 r. monumentalnej pracy Tadeusza Mańkowskiego *Galeria Stanisława Augusta*.

Punkt wyjścia opracowania stanowiła identyfikacja każdego z malowideł w spisach inwentarzowych zamku z lat 1768, 1812, 1859, 1887 i 1936 oraz w zgromadzonej archiwalnej dokumentacji fotograficznej. Dane te pozwoliły nie tylko na ideową rekonstrukcję nieistniejącej już kolekcji, ale również umożliwiły, w oparciu o rysunkowy inwentarz z 1859 r., ukazanie rozmieszczenia obrazów (reprodukowanych we właściwej skali i wmontowanych w odpowiednie miejsca) we

wnętrzach pałacowych, stwarzając niemal iluzję wędrówki po nieistniejących komnatach. Książka stanie się niewątpliwie ważnym źródłem opracowania programu ekspozycji w salach pałacowych po zakończeniu rozpoczętych niedawno prac konserwatorskich, wspartych finansowo przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pałac bowiem jest obecnie oddziałem Lwowskiej Galerii Sztuki.

Książka o Podhorcach jest efektem wielu lat badań prowadzonych przez autorów w modelowej współpracy z ukraińskimi badaczami sztuki, której we Lwowie patronował dyrektor tamtejszej Galerii Sztuki, Borys Woźnicki. Do jej powstania przyczyniły się pracownicy Galerii: Oksana Kozyr i Tatiana Sabodasz. Ze strony Muzeum Okręgowego w Tamowie współpracowała Angela Sołtys. Dokumentacja fotograficzna jest dziełem Stanisława Michty. Prowadzenie badań nad podhorecką galerią w znacznym stopniu wsparł Komitet Badań Naukowych, który wraz z Fundacją Lanckorońskich sfinansował wydanie książki. ❖

* Wydaw. Zamek Królewski na Wawelu, Kraków, 2001, ss. il. 564

Pałac w Podhorcach

Pałac w Podhorcach wznosił w 1. poł. XVII w. Stanisław Koniecpolski, hetman wielki koronny. Jedna z najwspanialszych staropolskich rezydencji magnackich, otoczona rozległym parkiem, położona jest w pięknym krajobrazie na skraju tzw. płaty podolskiej, nieco ponad 60 km na wschód od Lwowa. Z czasem pałac przeszedł na własność Sobieskich, a następnie Rzewuskich i Sanguszków, w których posiadaniu pozostawał do czasu II wojny światowej. Jego bogato wyposażone wnętrza niemal bez zmian przetrwały

do początku XX w., funkcjonując i jako wielkopańska rezydencja, a poczynając od połowy XIX w. jako prywatne muzeum poświęcone osobie króla Jana III oraz zwycięstwom polskiego oręża. Po nacjonalizacji przez władze sowieckie budowla użytkowana była jako szpital i sanatorium, przez co ulegała systematycznej dewastacji: zbiory uległy rozproszeniu, a pożar w 1956 r. zniszczył ostatecznie wyposażenie sal, kładąc kres istnieniu okazałych stropów z malowidłami oraz wielu elementów architektonicznych.